

Siseministeeriumi 2006. aasta
raamatupidamise aastaaruande
õigsuse ja tehingute
seaduslikkuse audit riigi
majandusaasta koondaruandele
hinnangu andmiseks

Sisukord

Riigikontrolli hinnang, märkus ja tähelepanekud kontrollitud tehinguklasside majandusaasta aruandes kajastamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta	3
Märkus põhivarade arvestuse kohta	3
Hinnang kontrollitud tehinguklasside kajastamise õigsusele	3
Hinnang majandustehingute vastavusele riigieelarve seadustele	4
Tähelepanek riigihangete seaduse täitmise kohta	4
Tähelepanek puhkusetasude arvestamise kohta	4
Tähelepanekud sisekontrollisüsteemi kohta	5
Tööandja eluruumide ebaotstarbekas kasutamine	5
Puudused lepingute vormistamine	7
Eelmise aasta auditi soovituste rakendamine	7
Riigikontrolli soovitused ja siseministri vastus	9
Ülevaade Siseministeeriumist	11
Auditi iseloomustus	11
Riigikontrolli varasemad auditid Siseministeeriumis	14
Lisa: Siseministeeriumi valitsemisala asutused 01.01.2007. a seisuga	15

Riigikontrolli hinnang, märkus ja tähelepanekud kontrollitud tehinguklasside majandusaasta aruandes kajastamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta

Märkus põhivarade arvestuse kohta

Märkus – oluline tähelepanek, mis võib mõjutada finantsaruannete õigsust ja anda seeläbi finantsaruannete lugejatele moonutatud infot.

Põhivarade arvestuses on olulisi puudusi

1. Riigikontrolli hinnangul esineb Siseministeeriumi valitsemisalas põhivara arvestuses olulisi puudusi, mistõttu ei anna raamatupidamise andmed ja nende alusel koostatud aruanded õiget ja usaldusväärset ülevaadet Siseministeeriumi valitsemisala vara kohta. Olulistest puudustest annavad tunnistust järgmised vead:

2. Riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt tuleb põhivara ümber hinnata 31. detsembriks 2005. Auditi käigus selgus, et põhivara ümberhindlus on 31.12.2006. a seisuga korraldatud ainult osaliselt. Põhivara on osaliselt ümber hindamata Päästeameti haldusala asutustes ning maavalitsustes ja nende hallatavates asutustes. Päästeameti valdkonnas oli eelmise aasta algul veel 15 päästeteenistust, mis 2006. a märtsis liideti neljaks päästekeskuseks, ümberhindlus oli tegemata 9 päästeteenistuses. Riigikontroll korraldas 2007. a auditi „Maavalitsuste valitsemisel olevate hoonete väärtus ja vajalikkus maavalitsuse või tema hallatavate asutuste ülesannete täitmiseks”, mille käigus selgus, et valimisse langenud hoonetest oli ümber hindamata ligi 30% hoonetest, mida Riigikontrolli hinnangul oleks tulnud ümber hinnata.

3. Maavalitsustes ja nende hallatavates asutustes oli puudusi põhivarade klassifitseerimisel. Näiteks oli põhivarana klassifitseeritud hooned, mida tulnuks riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt kajastada kinnisvarainvesteeringutena. Bilansiväliselt kajastati hooneid, mida tegelikult kasutati ning mis riigi raamatupidamise üldeeskirja järgi kuuluvad kajastamisele bilansis.

4. Mõnedes Siseministeeriumi valitsemiseala asutustes ei järgitud põhivarade inventuuride korraldamisel riigi raamatupidamise üldeeskirja ega Siseministeeriumi asjakohast juhendit. Lisaks on põhivara parendusi kantud kuludesse, mitte aga lisatud hoone soetusmaksumusele.

Hinnang kontrollitud tehinguklasside kajastamise õigsusele

Kontrollitud tehinguklasside raamatupidamises kajastamises esineb puudusi

5. Riigikontrolli hinnangul on kontrollitud tehinguklasside saldod kajastatud Siseministeeriumi majandusaasta aruandes 31.12.2006. a seisuga olulises osas õigesti, kui jätta arvestamata punktis 1 toodud märkus põhivarade kohta.

6. Siseministeeriumi aastaaruande näitajate õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll ainult riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste tehinguklasside (vt tabel lk 12) vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri asjakohastele määrustele ning raamatupidamise heale tavale.

Hinnang majandustehingute vastavusele riigieelarve seadustele

Tähelepanek riigihangete seaduse täitmise kohta

Riigihange tuli 2006. a korraldada riigihangete seaduses ettenähtud korda järgides, kui eeldatav hankelepingu maksumus ilma käibemaksuta on

- 1) asjade ostmise või teenuste tellimise korral 300 000 krooni ja üle selle;
- 2) ehitustööde tellimise korral 2 miljonit krooni ja üle selle.

(Riigihangete seaduse kuni 30.04.2007. a kehtinud versioon, § 2 lg 7 p-d 1, 2)

Tähelepanek puhkusetasude arvestamise kohta

Tehingud on sooritatud seadustega kooskõlas

7. Valimisse langenud majandustehingud on sooritatud kooskõlas riigieelarve seadusega ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaeelarve seadusega.

Ministeeriumi valitsemisalas ei ole jätkuvalt kõigil puhkudel järgitud riigihangete seadust

8. Näiteks 2006. a detsembris on Päästeamet soetanud osaühingult Tamrex Ohutus kahes osas 24 ujuvpumpa kogumaksumusega 589 056 krooni (koos käibemaksuga) hankemenetlust korraldamata.

9. Lisaks ei ole paljud valitsemisala asutused mitmel juhul täitnud riigihangete seaduse § 2, mille järgi esitab ostja 10 päeva jooksul pärast hankelepingu sõlmimist riigihangete registrile riigihanke deklaratsiooni, kui hankelepingu maksumus ilma käibemaksuta asjade ostmisel või teenuste tellimisel on 100 000 krooni või üle selle.

10. **Riigikontrolli soovitus:** parandada valitsemisala sisekontrollisüsteemi, et tagada riigihangete seadusest kinnipidamine.

Siseministri vastus: Siseministeerium on võtnud suurema rolli valitsemisala hangete koordineerimisel. Riigihangete puhul on kavas teostada rohkem ühishankeid haldusala piires.

Siseministri 01.02.2007 käskkirjaga nr 41L on kinnitatud Siseministeeriumi valitsemisala riigihangete läbiviimise kord, milles on sätestatud nõuded hangete korraldamisega seotud küsimustele.

Nimetatud korras on kehtestatud valitsemisala asutuste kohustus esitada neljanda kvartali lõpus järgmisel aastal planeeritavate hangete kavandid ning kord poolaasta jooksul esitada Siseministeeriumi hangetebüroole aruanne hangete kava täitmise üle. Hangete kavandamine tagab õige planeerimise ning välistab hangete tükeldamise.

Samuti on Siseministeeriumi haldusosakonna hangetebürool kohustus teostada valitsemisala asutuste hankemenetluste üle kontrolli kas iseseisvalt või koostöös audiitoritega ning teha ettepanekuid audiitorkontrolli läbiviimiseks. 2007. aastal on Siseministeeriumi haldusosakonna hangetebüroo läbi viinud kontrolli Piirivalveameti hanketegevuse üle.

Samuti on Päästeamet riigihangete seadusest kinnipidamise tagamiseks uuendanud hangete läbiviimise juhendeid, kus on detailselt fikseeritud hangete läbiviimise protseduurid, kõigi osapoolte kompetentsid ja kohustused ning määratletud vastutuse piirid. Hangete tehnilise küljega tegelevad ametnikud on saanud täiendkoolitust ning koos hangete teostamise uue juhendi kehtestamisega koolitavad ka Päästeameti teisi ametnikke.

Siseministeeriumi valitsemisalas ei ole sageli järgitud valitsuse kehtestatud puhkusetasude arvestamise korda

11. Probleeme puhkusetasu arvestamise korra täitmisel esines läbivalt mitmetes Siseministeeriumi valitsemisala asutuses, sh ka ministeeriumis. Näiteks jäeti mõnel juhul keskmise päevatasu arvutamisel perioodi eest

makstud preemiad üldse arvestamata. Mõnel juhul aga arvestati preemiat väljamakse kuu lisatasuna ja seda ei jagatud võrdselt kuude vahel, mille eest see teeniti. Puhkusetasu arvestamise aluseks ei ole võetud korras ette nähtud kuue kuu eest saadud töötasusid ja lisatasusid, vaid ühe kuu palk.

12. Riigikontrolli soovitus: täiendada raamatupidamise sise-eeskirja puhkusetasu arvestamise korraga ning preemiate määramisel näidata täpselt ja arusaadavalt, millise ajavahemiku eest preemiat makstakse.

Siseministri vastus: Siseministeerium kaalub raamatupidamise sise-eeskirja täiendamist puhkusetasu arvestamise korraga, milles sätestada muu hulgas ka kohustuse näidata preemiate maksmisel täpsemalt ja arusaadavamalt ära, mille eest preemiat makstakse. Siseministeeriumi hinnangul on oluline määratleda eeskätt sisuliselt, kas preemiat makstakse teatud konkreetse lõpptulemuse või teatud ajaperioodi silmapaistvalt hea töö eest. Nende kajastamine raamatupidamises võib sisust tulenevalt olla erinev. Korra täpsustamisel püüame samas vältida eri tasandite juhtide ning tugiteenuste administratiivse koormuse suurendamist.

Tähelepanekud sisekontrollisüsteemi kohta

Tööandja eluruumide ebaotstarbekas kasutamine

Tööandja eluruumide kasutamine on ebaotstarbekas

13. Siseministeeriumi valitsemisalas on jätkuvalt tööandaja eluruumi kasutada antud ebaselgetel eesmärkidel ja alustel turuhinnast madalama üürihinnaga. Kogu valitsemisalas on tööandja elurume üle 500 korteri. Alla turuhinna kortereid üürides jääb riigil saamata tulu ning täiendava kuluna makstakse soodushinnaga oma töötajale korteri üürimisel erisoodustusmaksu.

14. Mõnedes Siseministeeriumi valitsemisala asutustes on tööandja elurume antud üürile isikutele, kes ei tööta selles asutuses, kelle bilansis on eluruum. Näiteks pärast kahe piirivalveasutuse ühendamist Sisekaitseakadeemiaga on akadeemiale kuuluvates eluruumides Murastes 3 üürnikku ja Neemel 4 üürnikku, kes ei tööta akadeemias. Üürihinnad Murastes on 1 kroon ja Neemel 2 krooni ruutmeetritl kuus, mis on Riigikontrolli hinnangul alla turuhinna. Seega ei ole lähtunud riigivara seadusest, mille kohaselt tuleb riigivaraga tehtavate tehingute puhul lähtuda põhimõttest vältida kahju ja suurendada kasu. Samuti võib sellest järeldada, et neid elurume ei ole asutusel, kelle bilansis nad on, vaja.

15. Piirivalveameti peadirektori kasutuses on Põhja Piirivalvepiirkonnale kuuluv eluruum Tallinnas Lõkke 3. Üürilepingut sõlmitud ei ole. Eluruum on antud kasutada peadirektori käskkirja alusel selleks, et tagada peadirektorile ööbimiskoht. Käskkirja on allkirjastanud staabiülem peadirektori ülesannetes. Sisuliselt on tegemist tööandja eluruumi tasuta kasutada andmisega, sest faktiliselt ei ole tegemist ööbimisvõimaluse pakkumisega, vaid korterit kasutatakse igapäevaselt elamiseks.

16. Üürimäärade kehtestamise alused on Riigikontrolli hinnangul ebaselged. Tööandja eluruumide üürid on enamasti alla turuhinna ning isegi samas majas asuvate, ühe ja sama asutuse eluruumide üürimäärad on sageli erinevad. Näiteks Viimsi vallas Pringi külas Kimsi tee 6b majas

on ühe korteri üüriks 31 krooni ruutmeetri eest ja teisel korteril 2 krooni ruutmeetri eest.

17. Riigikontroll ei väida, et tööandja eluruume ei tohiks kasutada anda ega sedagi, et alati tuleb nõuda turuhinda. Oluline on, et soodustingimustel eluruumi kasutada andmisel oleksid selged alused, mis tagaksid kasutada andmise põhjendatuse ning erinevate kasutada andmise kordade kohaselt soodustuse saamiseks õigustatud isikute võrdse kohtlemise.

18. Piirivalveamet ja piirivalveasutused on eraldiseisvad raamatupidamisüksused. 2006. aastal tasus piirivalveasutuste bilansis olevate ja piirivalveasutuste teenistujate kasutada olevate ametikorterite üüritasudelt erisoodustusmaksu aga Piirivalveamet. See on vastuolus majandusüksuse printsiibiga, mille kohaselt asutuse raamatupidamises kajastatakse ainult konkreetse asutuse varasid, kohustusi, tulusid ja kulusid.

19. **Riigikontrolli soovitus:** otsustada, millised tööandja eluruumid on asutustele tegelikult vajalikud ja kajastada need eluruumid vastava asutuse bilansis; kehtestada eluruumide kasutusse andmise reeglid, mis tagavad ametikorterite kasutusse andmise vaid põhjendatud juhtudel ning selgetel alustel riigi huvidele vastavil tingimustel; ning tagada isikute võrdne kohtlemine nii eluruumi kasutusse saamisel kui ka selle eest tasumisel.

Siseministri vastus: Siseministeeriumi prioriteet aastatel 2006–2010 on vabaneda teenistuslikult mittevajalikest eluruumidest, sh vabanemine üürilepingutega korteritest.

Siseministeerium teab, et haldusalas on puudusi tööandja üürilepingute sõlmimisel ning seega oleme asunud aktiivselt probleemiga tegelema. Kõige rohkem tööandja eluruume on Piirivalveameti kasutuses ning Siseministeeriumil on väljatöötamisel ühtne meetodika eluruumide üürimiseks ja üüri tasude määramiseks. 01.07.2007 jõustus uus PvTS, millega muutus ka rotatsiooni korras antud eluruumi finantseerimise kord.

Piirivalveameti peadirektoriga on sõlmimisel üürileping mis põhineb turuhinnal, mille määramiseks telliti eksperthinnang.

2006. aastal alustasime juba mittevajalike eluruumide võõrandamist ning jätkame seda protsessi ka sellel aastal. Eesmärgiks oleme võtnud vabaneda 2009. aastaks teenistuslikult mittevajalikest eluruumidest. Paljudele tööandja üürilepinguga eluruumi saanud üürnikele laieneb säte, et neid ei saa eluruumist välja tõsta teist eluruumi vastu andmata. Seega ei ole meil võimalik lõpetada kõigiga üürilepinguid koheselt, isegi juhul kui ta ei tööta enam samas asutuses. Eluruumide üleandmine toimub asutustel ühelt teisele taotluse alusel ning hetkel on prioriteediks eluruumide võõrandamine.

Tööandja eluruumi andmisel määrab siseminister üürihinna ning viimased aastad oleme teinud seda eksperthinnangu alusel ning need hinnad vastavad turutasemele. Erinevused on aga tekkinud sellest, kui lepingud on sõlmitud tunduvalt varem, kui hinnad olid madalamad. Kuna oleme eluruumide probleemi vaatluse alla võtnud, siis esmajärjekorras sooviksime vabaneda eluruumidest, mis on teenistuslikult mittevajalikud, ning ülejäänutele viime üürihinna turutasemele vastavaks.

Puudused lepingute vormistamine

Esineb puudusi lepingute vormistamisel

20. Mõnedes Siseministeeriumi valitsemisala asutustes on probleeme lepingute vormistamisega. Lepingud sõlmitakse tagantjärele, lepingutes sätestatud õigused ja kohustused on mõnel juhul liiga üldsõnalised jms. Riigikontrolli hinnangul takistab lepingute üldsõnalisus nende täitmise kontrolli ning töö eest ette nähtud tasu suuruse hindamist.

21. Näiteks ilmnas Päästeametis, et majanduslepingute kaustas puudus osa lepinguid, neid lepinguid ei suudetud asutusest ka leida. Põhja Piirivalvepiirkonnas esines juhtumeid, kus töövõtulepingud olid sõlmitud tagantjärele või puudusid lepingus töövõtja konkreetsed kohustused. Seega puudus võimalus kontrollida, kas piirivalveasutused said sellist teenust, nagu lepingu sõlmimisel sooviti. Samuti oli korduvalt sõlmitud töövõtulepinguid, mille puhul sisuliselt oli tegemist töölepinguga.

22. **Riigikontrolli soovitus:** pöörata suuremat tähelepanu lepingute sõlmimisel poolte õiguste ja kohustuste täpsele sätestamisele ning lepingute õigeaegsele sõlmimisele ja täitmise kontrollile.

Siseministri vastus: Nõustume vajadusega pöörata suuremat tähelepanu lepingute sõlmimisel poolte õiguste ja kohustuste täpsele sätestamisele ning lepingute õigeaegsele sõlmimisele ja täitmise kontrollile. Pöörame nimetatud valdkonnale kõrgendatud tähelepanu oma edaspidises töös.

Eelmise aasta auditi soovituste rakendamine

23. Eelmise aasta auditi aruandes „Siseministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruande hinnangu andmiseks” tehti siseministrile 3 ettepanekut.

24. Riigikontroll soovitas eristada tööajatabelites ületunnitöö eest antavad täiendavad vabad päevad. Oma vastuses kontrolliaruandele teatas siseminister, et ei nõustu Riigikontrolli ettepanekuga, kuna summeeritud perioodi alguses võivad graafiku alusel töötavatel ametnikel tekkida nn alatunnid ja järgmisel kuul ületunnid. Ületunnid tuuakse välja aga summeerimisperioodi lõpus, kui need ka tasustatakse. Riigikontroll on jätkuvalt seisukohal, et tööajaarvestuse selguse huvides peaks tööajatabelis eristama ületunnitöö eest saadud vabad päevad puhkuspäevadest. Samas ei ole seadus sellist reeglit kehtestanud, mistõttu Riigikontroll uuesti samasisulist soovitusi ei tee.

25. Kaks ettepanekut puudutasid politsei määratud trahvi- ja menetluskulude nõuete ning tulude raamatupidamises kajastamist. Raamatupidamise seaduse nõuded ja trahvinõuete arvestuse loogika ei ole hõlpsasti ühitavad ja süsteemist tingitud probleem pole lahenenud. Nende vigade ilmumine oli ajendiks rahatrahvide sissenõudmise süsteemi auditi korraldamiseks. Ehkki tegemist on tulemusauditiga, loodame selle tulemusena anda täiendavaid soovitusi ka trahvinõuete õigeks kajastamiseks.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise
II auditiosakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ja siseministri vastus

Siseminister saatis 05.07.2007. a oma vastuse Riigikontrolli aruande eelnõule.

Siseministri üldised kommentaarid auditiaruande kohta
<p>Nõustume teiste Riigikontrolli poolt kontrolliaruande eelnõus toodud tähelepanekutega ning arvestame nendega edaspidises töös.</p> <p>Täname Riigikontrolli õigete ja õiglaste tähelepanekute eest ning palume arvestada meie selgitusi.</p>

Riigikontrolli soovitused	Ministri vastused
<p>Riigihangete seaduse järgimine</p> <p>10. Riigikontrolli soovitus:</p> <p>Parandada valitsemisala sisekontrollisüsteemi, et tagada riigihangete seadusest kinnipidamine. (lõigud 8–9)</p>	<p>Siseministri vastus:</p> <p>Siseministeerium on võtnud suurema rolli valitsemisala hangete koordineerimisel. Riigihangete puhul on kavas teostada rohkem ühishankeid haldusala piires.</p> <p>Siseministri 01.02.2007 käskkirjaga nr 41L on kinnitatud Siseministeeriumi valitsemisala riigihangete läbiviimise kord, milles on sätestatud nõuded hangete korraldamisega seotud küsimustele.</p> <p>Nimetatud korras on kehtestatud valitsemisala asutuste kohustus esitada neljanda kvartali lõpus järgmisel aastal planeeritavate hangete kavandid ning kord poolaasta jooksul esitada Siseministeeriumi hangetebüroole aruanne hangete kava täitmise üle. Hangete kavandamine tagab õige planeerimise ning välistab hangete tükeldamise.</p> <p>Samuti on Siseministeeriumi haldusosakonna hangetebürool kohustus teostada valitsemisala asutuste hankemenetluste üle kontrolli kas iseseisvalt või koostöös audiitoritega ning teha ettepanekuid audiitorikontrolli läbiviimiseks. 2007. aastal on Siseministeeriumi haldusosakonna hangetebüroo läbi viinud kontrolli Piirivalveameti hanketegevuse üle.</p> <p>Samuti on Päästeamet riigihangete seadusest kinnipidamise tagamiseks uuendanud hangete läbiviimise juhendeid, kus on detailselt fikseeritud hangete läbiviimise protseduurid, kõigi osapoolte kompetentsid ja kohustused ning määratletud vastutuse piirid. Hangete tehnilise küljega tegelevad ametnikud on saanud täiendkoolitust ning koos hangete teostamise uue juhendi kehtestamisega koolitavad ka Päästeameti teisi ametnikke.</p>
<p>Puhkusetasu arvestamise korra järgimine</p> <p>12. Riigikontrolli soovitus:</p> <p>Täiendada raamatupidamise sise-eeskirja puhkusetasu arvestamise korraga ning preemiate määramisel näidata täpselt ja arusaadavalt, millise ajavahemiku eest preemiat makstakse. (lõik 11)</p>	<p>Siseministri vastus:</p> <p>Siseministeerium kaalub raamatupidamise sise-eeskirja täiendamist puhkusetasu arvestamise korraga, milles sätestada muu hulgas ka kohustuse näidata preemiate maksimise täpselt ja arusaadavalt ära, mille eest preemiat makstakse. Siseministeeriumi hinnangul on oluline määratleda eeskätt sisuliselt, kas preemiat makstakse teatud konkreetse lõpptulemuse või teatud ajaperioodi silmapaistvalt hea töö eest. Nende kajastamine raamatupidamises võib sisust tulenevalt olla erinev. Korra täpsustamisel püüame samas vältida eri tasandite juhtide ning tugiteenuste administratiivse koormuse suurendamist.</p>
<p>Tööandja eluruumide kasutamine</p> <p>19. Riigikontrolli soovitus:</p> <p>Otsustada, millised tööandja eluruumid on asutustele tegelikult vajalikud ja kajastada need eluruumid vastava asutuse bilansis; kehtestada eluruumide kasutusse andmise reeglid, mis tagavad ametikorterite kasutusse andmise vaid põhjendatud juhtudel ning selgetel alustel riigi huvidele vastavalt tingimustel; ning tagada isikute võrdne kohtlemine nii eluruumi kasutusse saamisel kui</p>	<p>Siseministri vastus:</p> <p>Siseministeeriumi prioriteet aastatel 2006–2010 on vabaneda teenistuslikult mittevajalikest eluruumidest, sh vabanemine üürilepingutega korteritest.</p> <p>Siseministeerium teab, et haldusalas on puudusi tööandja üürilepingute sõlmimisel ning seega oleme asunud aktiivselt probleemiga tegelema. Kõige rohkem tööandja eluruume on Piirivalveameti kasutuses ning Siseministeeriumil on väljatöötamisel ühtne meetodika eluruumide üürimiseks ja üüri tasude määramiseks. 01.07.2007 jõustus uus PvTS, millega muutus ka rotatsiooni korras antud eluruumi finantseerimise kord.</p>

Riigikontrolli soovitused	Ministri vastused
<p>ka selle eest tasumisel. (lõigud 13–18)</p>	<p>Piirivalveameti peadirektoriga on sõlmimisel üürileping, mis põhineb turuhinnal, mille määramiseks telliti eksperthinnang.</p> <p>2006. aastal alustasime juba mittevajalike eluruumide võõrandamist ning jätkame seda protsessi ka sellel aastal. Eesmärgiks oleme võtnud vabaneda 2009. aastaks teenistuslikult mittevajalikest eluruumidest. Paljudele tööandja üürilepinguga eluruumi saanud üürnikele laieneb säte, et neid ei saa eluruumist välja tõsta teist eluruumi vastu andmata. Seega ei ole meil võimalik lõpetada kõigiga üürilepinguid koheselt, isegi juhul kui ta ei tööta enam samas asutuses. Eluruumide üleandmine toimub asutustel ühelt teisele taotluse alusel ning hetkel on prioriteediks eluruumide võõrandamine.</p> <p>Tööandja eluruumi andmisel määrab siseminister üürihinna ning viimased aastad oleme teinud seda eksperthinnangu alusel ning need hinnad vastavad turutasemele. Erinevused on aga tekkinud sellest, kui lepingud on sõlmitud tunduvalt varem, kui hinnad olid madalamad. Kuna oleme eluruumide probleemi vaatluse alla võtnud, siis esmajärjekorras sooviksime vabaneda eluruumidest, mis on teenistuslikult mittevajalikud, ning ülejäänutele viime üürihinna turutasemele vastavaks.</p>
<p>Lepingute vormistamine</p> <p>22. Riigikontrolli soovitus:</p> <p>Pöörata suuremat tähelepanu lepingute sõlmimisel poolte õiguste ja kohustuste täpsele sätestamisele ning lepingute õigeaegsele sõlmimisele ja täitmise kontrollile. (lõigud 20–21)</p>	<p>Siseministri vastus:</p> <p>Nõustume vajadusega pöörata suuremat tähelepanu lepingute sõlmimisel poolte õiguste ja kohustuste täpsele sätestamisele ning lepingute õigeaegsele sõlmimisele ja täitmise kontrollile. Pöörame nimetatud valdkonnale kõrgendatud tähelepanu oma edaspidises töös.</p>

Ülevaade Siseministeeriumist

Siseminister korraldab ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvaid küsimusi riigi sisejulgeoleku tagamise ja avaliku korra kaitsmise, riigipiiri valvamise ja kaitsmise ning piirirežiimi tagamise, kriisireguleerimise, riigireservi ning tuletõrje- ja päästetööde, kodakondsuse ja migratsiooni ning andmekaitsega seotud asjades.

Regionaalminister juhib siseministeeriumi struktuuriüksusi, kes tegelevad kohaliku omavalitsuse arengu, regionaalhalduse ning regionaalarengu kavandamise ja koordineerimisega, ruumilise planeerimise korraldamise ja järelevalvega, perekonnaseisuküsimustega ning kirikute ja kogudustega seotud asjade korraldamisega.

Siseministeeriumi valitsemisalasse kuulus 2006. aastal 106 asutust, sh 15 maavalitsust koos hallatavate asutustega (vt lisa 1). Alates 01.01.2007. a liideti Valga Piirivalvepiirkond Kagu Piirivalvepiirkonnaga ning Piirivalvelaevade Üksikdivisjon ja Piirivalve Keskhooldebaas Põhja Piirivalvepiirkonnaga.

Siseministeeriumi finantsolukorra ning majandustegevuse tulemuste kajastamise eest vastutavad siseminister Kalle Laanet ja regionaalminister Jaan Õunapuu (kuni 05.04.2007) ning siseminister Jüri Pihl ja regionaalminister Vallo Reimaa (alates 05.04.2007) ning kantsler Märt Kraft. Siseministeeriumi raamatupidamise aastaaruande õigsust kinnitasid oma allkirjaga Jüri Pihl, Vallo Reimaa ja Märt Kraft: kantsler on kinnitanud kogu aruande, ministrid allkirjastasid juhtkonna deklaratsiooni majandusaasta aruande läbivaatamise ja heakskiitmise kohta. Igapäevast ministeeriumi ja tema valitsemisala raamatupidamise korraldamist juhtis Siseministeeriumi kantsler Märt Kraft ja viis ellu pearaamatupidaja Liivi Fuchs.

Auditi iseloomustus

Riigieelarve seaduse järgi peab Riigikontroll andma hinnangu riigi 2006. aasta majandusaasta koondaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele.

Auditi eesmärk

Auditi eesmärgiks on anda hinnang riigi 2006. aasta majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste Siseministeeriumi aastaaruande näitajatele ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkusele. Auditi eesmärgiks ei olnud hinnangu andmine ministeeriumi raamatupidamise aruandele tervikuna ja kõigi tehingute kohta, samuti raamatupidamisarvestuse ja -aruandluse üldisele korraldusele ministeeriumi valitsemisalas. Riigieelarve seaduse kohaselt on see ministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku ülesandeks.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:

- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2006. a seisuga;
- varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2006. a seisuga Siseministeeriumile;
- tehingud või sündmused toimusid 2006. aastal;
- kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad aastaaruandes avalikustatud;
- varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses;

- tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- tegevusaruandes toodud numbriline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades;
- tehingud või sündmused on olulises osas kooskõlas olulisemate asjakohaste regulatsioonidega.

Auditi ulatus ja käsitlusviis

Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulised Siseministeeriumi aastaaruande näitajad on toodud tabelis.

Tabel. Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulised Siseministeeriumi aastaaruande kirjed ja saldod

Kontrollitud saldod	Väärtus kroonides
Muud nõuded ja ettemaksed	344 534 567
Varud	88 325 410
Põhivara	5 017 270 210
Võlad hankijatele	179 723 883
Võlad töövõtjatele	208 917 275
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	440 803 074
Sihtfinantseerimine	270 364 888
Tulu majandustegevusest	131 425 617
Saadud sihtfinantseerimine	199 517 077
Riigilõivud	67 670 550
Kasum/kahjum põhivara müügist	654 224 780
Muud tulud	5 846 044
Subsiidiumid	178 360 254
Antud sihtfinantseerimine	419 645 923
Majandamiskulud	971 603 111
Tööjõukulud	2 171 438 468
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	254 603 065

Auditi käigus kontrollis Riigikontroll Siseministeeriumi siseaudiitorite tööd ja tegi vajaduse korral täiendavaid analüütilisi toiminguid nii siseaudiitorite kontrollitud kui ka siseaudiitorite poolt kontrollimata tehinguklassides.

Hinnangu andmisel tehingute seaduslikkusele kinnitab Riigikontroll, et kontrollitud tehingud on sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaelarve seadusest. Lisaks hinnati, kas valimisse langenud majandustehingud on kooskõlas riigihangete seaduse ja riigivaraseadusega.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi.

Auditi käigus kontrollisid audiitorid väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi.

Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste Siseministeeriumi aastaaruande näitajate ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkuse kohta. Riigikontroll ei avalda arvamust ministeeriumi raamatupidamisaruande kohta tervikuna ja ministeeriumi kõigi tehingute kohta, kuna see ei olnud auditi eesmärgiks.

Auditi lõpetamise aeg:

Audit lõpetati 2007. aasta mai lõpus.

Auditi meeskond:

Auditi meeskonda kuulusid auditijuht Õie Soovik, vanemaudiitor Alo Lääne ja audiitor Marek Suurniit.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditariuande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on OSII-2-1.4/07/50.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemad auditid Siseministeeriumis

06.11.2006 – Maa järelmaksunõuete arvestus ja laekumise tagamine

06.09.2006 – Siseministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

24.08.2005 – Siseministeeriumi valitsemisala 2004. aasta raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus

10.08.2005 – Keskkriminaalpolitsei raamatupidamiskorraldus ja majandustegevus 2004. aastal

27.07.2004 – Riigikontrolli arvamus Siseministeeriumi kui üksikasutuse 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise kohta

03.09.2003 – Raamatupidamisarvestuse korraldus Politseiameti haldusala asutustes (Politseiamet, Narva, Viljandi ja Võru prefektuur) 2002. aastal

28.08.2003 – Riigikontrolli arvamus Siseministeeriumi 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

01.08.2003 – Riigikontrolli arvamus Kodakondsus- ja Migratsiooniameti 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

11.07.2003 – Raamatupidamisarvestuse korraldus Piirivalveameti haldusala asutustes (Piirivalveamet, Põhja Piirivalvepiirkond, Ida-Viru Piirivalvepiirkond ja Piirivalvelaevade Üksikdivisjon) 2002. aastal

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa: Siseministeeriumi valitsemisala asutused 01.01.2007. a seisuga

Nr	Asutuse nimi
1	Põlva Maavalitsus
2	Erastvere Erihooldekodu
3	Põlva Talurahvamuseum
4	Tilsi Lastekodu
5	Hiiu Maavalitsus
6	Kõpu Internaatkool
7	Hiiumaa Muuseum
8	Saare Maavalitsus
9	Sõmera Hooldekodu
10	Kogula Hooldekodu
11	Kuressaare Väikelastekodu
12	Saaremaa Muuseum
13	Valga Maavalitsus
14	Helme Sanatoorne Internaatkool
15	Valga Internaatkool
16	Valga Muuseum
17	Tartu Maavalitsus
18	Elva Väikelastekodu
19	Kodijärve Hooldekodu
20	Tartumaa Tervisespordikeskus
21	Tartumaa Muuseum
22	Tartu Väikelastekodu Käopesa
23	Ida-Viru Maavalitsus
24	Ahtme Kool
25	Iisaku Muuseum
26	Narva Lastekodu
27	Narva-Jõesuu Lastekodu
28	Narva-Jõesuu Hooldekodu
29	Sillemäe Hooldekodu
30	Aa Hooldekodu
31	Rapla Maavalitsus
32	Maidla Lastekodu
33	Mõisamaa Hooldekodu
34	Mahtra Talurahvamuseum
35	Pärnu Maavalitsus

36	Pärnu Lastekodu
37	Tori Hooldekodu
38	Kaelase Kool
39	Jõulumäe Tervisekeskus
40	Pärnu Muuseum
41	Järva Maavalitsus
42	Järvamaa Muuseum
43	Päinurme Internaatkool
44	Viljandi Maavalitsus
45	Lahmuse Eriinternaatkool
46	Viiratsi Lastekodu
47	Viljandi Lasteabi- ja Sotsiaalkeskus
48	Viljandi Muuseum
49	Ämmuste kool
50	Väikemõisa Väikelastekodu
51	Harju Maavalitsus
52	Kosejõe Kool
53	Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool
54	Harjumaa Muuseum
55	Ravila Hooldekodu
56	Valkla Hooldekodu
57	Kernu Hooldekodu
58	Vääna Laste- ja Noortekodu
59	Paunküla Hooldekodu
60	Jõgeva Maavalitsus
61	Kiigemetsa Kool
62	Võisiku Hooldekodu
63	Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum
64	Lääne-Viru Maavalitsus
65	Vaeküla Kool
66	Imastu Koolkodu
67	Aavere Hooldekodu
68	Udriku Hooldekodu
69	Võru Maavalitsus
70	Vastseliina Internaatkool
71	Urvaste Kool
72	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum
73	Lääne Maavalitsus

74	Palivere Eriinternaatkool
75	Koluvere Hooldekodu
76	Haapsalu Väikelastekodu
77	Palivere Laste- Ja Noortekodu
78	Politseiamet
79	Julgestuspolitsei
80	Keskkriminaalpolitsei
81	KEKK
82	Põhja PP
83	Lõuna PP
84	Lääne PP
85	Ida PP
86	Piirivalveamet
87	Kirde Piirivalvepiirkond
88	Lääne Piirivalvepiirkond
89	Kagu Piirivalvepiirkond
90	Põhja Piirivalvepiirkond
91	Piirivalve Lennusalk
92	Kodakondsus ja Migratsiooniamet
93	Andmekaitse Inspeksioon
94	Sisekaitseakadeemia
95	Eesti Tuletõrjumuuseum
96	KAPO
97	Päästeamet
98	Põhja-Eesti Päästekeskus
99	Lõuna-Eesti Päästekeskus
100	Ida-Eesti Päästekeskus
101	Lääne-Eesti Päästekeskus
102	Häirekeskus
103	SISEMINISTEERIUM